

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 21/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi laajarunkoisten rakennusten rakenteellisen turvallisuuden arvioinnista sekä maankäyttö- ja rakennuslain 117 i ja 166 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä joulukuuta 2014 lähettänyt ympäristövaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi laajarunkoisten rakennusten rakenteellisen turvallisuuden arvioinnista sekä maankäyttö- ja rakennuslain 117 i ja 166 §:n muuttamisesta (HE 336/2014 vp).

Eduskunta-aloite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavan aloitteen:

— TPA 4/2013 vp Arja Juvonen /ps: Rakennetarkastusten järjestäminen käytössä oleville laarakenteisille kiinteistöille. (19.3.2013)

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- rakennusneuvos Teppo Lehtinen ja lainsäädäntöneuvos Kirsi Martinkauppi, ympäristöministeriö
- yhdyskuntatekniikan päällikkö Kirsi Rontu ja projekti-insinööri Henna Luukkonen, Suomen Kuntaliitto
- insinööri Reijo S. Lehtinen, Rakennusteollisuus RT ry
- tekninen johtaja Gunnar Åström, Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL
- rakennetoimikunnan puheenjohtaja, yli-insinööri Harri Tinkanen, Suunnittelu- ja konsultointiyritykset SKOL ry
- lakimies Johanna Aho, RAKLI ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut

— Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

HALLITUKSEN ESITYS JA TOIMENPIDEALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki laajarunkoisten rakennusten rakenteellisen turvallisuuden arvioinnista ja muutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslakia.

Uudessa laissa ehdotetaan säädettäväksi laajarunkoisen rakennuksen, jolle on myönnetty rakennuslupa ennen lain voimaantuloa, omistajal-

le velvollisuus huolehtia, että asiantuntija on arvioinut rakennuksen rakenteellisen turvallisuuden.

Arviointi ehdotetaan kohdistettavaksi rakennuksiin, joissa niiden pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisessa käytössä tyypillisesti oleskelee suuria määriä ihmisiä. Arviointivelvollisuus

kohdistuisi lisäksi maneeseihin ja laajarunkoi-
siin eläinsuojarakennuksiin.

Lakiehdotukseen sisältyy lisäksi säännökset
arvioinnin sisällöstä ja arvioinnista annettavasta
todistuksesta.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi omistajalle
velvollisuus huolehtia, että lain soveltamisalaan
kuuluvan laajarunkoisen rakennuksen käyttö- ja
huolto-ohje sisältää kantavuuden kannalta kes-
keisten rakenteiden seurantatoimenpiteet aika-
tauluineen sekä kunnossapidon kannalta tarpeel-
liset erityissuunnitelmat kantavien rakenteiden
osalta.

Laissa säädettäisiin myös velvollisuudesta il-
moittaa välittömästi vaarasta.

Maankäyttö- ja rakennuslakia ehdotetaan sa-
massa yhteydessä muutettavaksi siten, että sen
käyttö- ja huolto-ohjetta koskevaan pykälään li-

sättäisiin informatiivinen viittaus nyt ehdotetta-
vaan erityissääntelyyn. Lisäksi maankäyttö- ja
rakennuslain rakennuksen kunnossapitoa koske-
vaan pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi mo-
mentti rakennuksen omistajan yleisestä velvolli-
suudesta seurata rakennuksen kantavuuden kan-
nalta keskeisten rakenteiden kuntoa.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voi-
maan mahdollisimman pian.

Toimenpidealoite

TPA 4/2013 vp. Toimenpidealoitteessa ehdote-
taan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valta-
kunnallisten, säännöllisten rakennetarkastusten
järjestämiseksi jo käytössä oleville laajaraken-
teisille kiinteistöille.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä
syistä ja saamansa selvityksen perusteella valio-
kunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksen-
mukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten
hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Hallituksen esityksen tavoitteena on edistää
laajarunkoisten, hallimaisten rakennusten raken-
teellista turvallisuutta säätämällä laki olemassa-
olevien laajarunkoisten rakennusten turvallisuus-
den arvioinnista. Erillinen laki on katsottu tar-
peelliseksi, sillä useita laajarunkoisten hallien
kattosortumia on tapahtunut viimeisen viiden-
toista vuoden aikana. Laajoilta henkilöva-
hingoilta on useissa tapauksissa välttytty vain
siksi, että rakennus on sortunut silloin, kun sen
sisällä ei ole ollut ihmisiä. Sortumisen syitä ovat
Onnettomuustutkintakeskuksen mukaan olleet
sekä suunnittelusta että toteutuksesta johtuneet
rakenteelliset virheet ja puutteet samoin kuin
käytönaikaisen ylläpidonkin puutteet. Merkit
mahdollisista ongelmista ovat usein asiantunti-
jan havaittavissa rakenteiden kunnon seurannal-
la. Onnettomuustutkintakeskus on useissa tut-

kintaselostuksissaan suositellut rakennusten kat-
sastusmenettelyä.

Uudessa laissa säädetään omistajan velvolli-
suudeksi huolehtia, että asiantuntija on arvioi-
nut rakennuksen rakenteellisen turvallisuuden.
Voimassaolevan maankäyttö- ja rakennuslain
166 §:n mukaan lähtökohtana on, että vastuu ra-
kennuksen rakenteellisesta turvallisuudesta on
omistajalla ja rakennus tulee määrätä puretta-
vaksi tai kieltää sen käyttäminen, jos rakennuk-
sesta on ilmeistä vaaraa turvallisuudelle. Halli-
tuksen esityksen 2. lakiehdotuksen 166 §:n uusi
viides momentti velvoittaa rakennuksen omista-
jan seuraamaan rakennuksen kantavuuden kan-
nalta keskeisten rakenteiden kuntoa. Käytännös-
sä säännös ei lisää omistajalle jo kuuluvia vel-
vollisuuksia, sillä seuranta on edellytys raken-
nuksen asianmukaisesta kunnossapidosta huo-
lehtimiselle. Kysymys on siten ennemminkin
omistajan huomion kiinnittämisestä seurannan
merkitykseen.

Ehdotettava kertaluonteinen turvallisuusar-
viointi kohdentuu eräisiin laajarunkoisiin raken-
nuksiin, joille on myönnetty rakennuslupa en-
nen ehdotettavan sääntelyn voimaantuloa. Siir-

tymäsäännöksen mukaan arviointi on tehtävä neljässä vuodessa, jos rakennesuunnittelusta, rakentamisesta ja rungon toimituksesta ovat vastanneet toisistaan riippumattomat tahot, ja kahdessa vuodessa, jos riippuvuussuhde on olemassa.

Hallituksen esityksen mukaan uuden lain soveltamisalan piiriin kuuluu noin 10 000 rakennusta, joista suurin osa on maneesoja, liike- ja tavarataloja, muita myymälärakennuksia, navettoja, sikaloita tai kanaloita. Osassa rakennuksia tarkastuksia on tehty vapaaehtoisesti jo aikaisemmin, eikä tarkastusta tarvitse niiden osalta tehdä uudelleen.

Valiokunta toteaa, että kustannukset arvioinnista voivat nousta huomattaviksi riippuen arvioitavasta kohteesta sekä saatavissa olevan asiakirja-aineiston kattavuudesta. Valiokunta pitää hyvänä, että rakenteellisen turvallisuuden johtoryhmässä, johon kuuluvat ympäristöministeriön ohella alan tärkeimmät toimijat, on valmisteltu tarkastusmenettelyohjetta, jonka toimivuutta on kokeiltu erityyppisillä rakennuksilla. Käytännöllinen tarkastusmenettelyohje on kattava ja tehokas työkalu sekä arvioinnin tilaajalle että arvioinnin tekeväälle asiantuntijalle. Pilottihankkeista saatujen kokemusten perusteella ar-

vionnin kustannukset tulevat kohteesta riippuen vaihtelemaan noin 6 000—12 000 euron välillä. Kustannus voi muodostua yksittäistapauksessa kohtuuttoman suureksi. Lain tavoitteena on kuitenkin henkilövahinkojen ja taloudellisten vahinkojen välttäminen, ja nämä voivat mahdollisessa sortumatilanteessa olla huomattavat, ihmishenkien osalta korvaamattomat.

Toimenpidealoite

Hallituksen esitys sisältää säännösehdotukset, joilla toimenpidealoitteessa ehdotetulla tavoin säädetään laajarunkoisten rakennusten rakenteellisen turvallisuuden arvioinnista, joten toimenpidealoite ehdotetaan hylättäväksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina ja

että toimenpidealoite TPA 4/2013 vp hylätään.

Helsingissä 4 päivänä helmikuuta 2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas
vpj. Rakel Hiltunen /sd
jäs. Timo Heinonen /kok
Pauli Kiuru /kok
Jukka Kärnä /sd
Jari Lindström /ps
Tapani Mäkinen /kok

Martti Mölsä /ps
Sari Palm /kd
Raimo Piirainen /sd
Johanna Sumuvuori /vihr
Mirja Vehkaperä /kesk
Juha Väättäinen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.

VASTALAUSE

Perustelut

Lakiehdotuksen tavoite sinällään on oikea, sillä laajarunkoisten rakennusten turvallisuuden takaaminen on tärkeä asia.

Hallituksen esityksen mukaan lain soveltamisalan piiriin kuuluu noin 10 000 rakennusta, joista suurin osa on maneeseja, liike- ja tavarataloja, muita myymälärakennuksia, navettoja, sikaloita tai kanaloita.

Nyt ehdotettu malli on kuitenkin hallinnollisesti raskas ja kallis. Lakiehdotuksessa kerrottu yksittäisen kohteen arvioinnista aiheutuva kus-

tannus 6 000—12 000 euroa on useille em. toimijoille kohtuuttoman korkea.

Esitän uutta lainvalmistelua, jossa tavoitteena on turvallisuuden parantaminen kevyemmällä hallinnollisella mallilla, jolloin päästään myös kohtuullisempiin kustannuksiin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 4 päivänä helmikuuta 2015

Mirja Vehkaperä /kesk